אינו נוטל ומחזיר. נראה לרשב"ם דהיינו כרשב"ג דאמר בפרק נוטל כל היכא דאיכא איסורא והיתרא בהיתרא טרחינן באיסורא לא טרחינן אבל לרבנן דפליגי עליה שרו במכוסות לגמרי ליטול בידים דבר שאינו ניטל בפרק נוטל (לקמן קמב:) מתני' דהיתה בין החביות מגביהה ומטה על גדה מוקי לה כרשב"ג משמע דרבנן דרשב"ג שרו לטלטל את האבן עצמו: **אין** מרסקין לא את השלג ולא את הברד. מכאן יש ליזהר שלא ירחוץ ידיו בשלג וברד בשבת [ב] ופעמים שמתקרשים ויש ברד מעורב בהם אין לרחוץ בהן דאי אפשר שלא ירסק הברד[א] וכל הזהיר בו תבא עליו ברכה:

הדרן עלך במה טומנין

במה בהמה יוצאה. דאדם מוזהר על שביתת בהמתו דכתיב למען ינוח וגו' ומיהו לאו דלא תעשה מלאכה אתה ובהמתך ליכא אלא במחמר אחר בהמתו כדמוכח בריש מי שהחשיך (לקמן קנג.) ובריש נדרים (דף ג:) דייק בהך דהכא ובכל הני דלעיל דאיכא דוכתא דתנא בריש הא דסליק מייה ואיכא דוכתא דתני בריש הא דפתח ביה: **חמרא** לובא. אומר ר"ת דלובא היינו מלרים דכתיב (מוס ג) פוט ולובים היו בעזרתך ואמרינן בירושלמי [ג] גרים הבאים מלוב מהו להמתין להם שלשה דורות ומייתי עלה דהדא עלם מלראה דלווחין ליה לובא: **או** דילמא כל נטירותא יתירתא לאו משוי היא. ופ"ת תפשוט ממתניתין[ב] דתנן ולובדקים בפרומביא אע"ג דסגי לה באפסר כדאמר בסמוך תנא לובדקים וגמל יוצאים באפסר ופרומביא עדיפא מאפסר דאמר לקמן חמור שעסקיו רעים כגון זה מהו לצאת בפרומביא בשבת אלמא משמע דעדיף מאפסר וי"ל דלא הוי נטירותא יתירתא[ד] ואורחיה נמי בהכי[ה] ולא חשיב משוי:

קדמיה חמרא דלוי. [ו]משמע שמכבדין בדרכים ובפ' אין חיה יוצאה בסוגר חנניה אומר במאי עסקינן אילימא בחיה גדולה מי סגי לה סוגר ואלא בחיה קטנה מי לא סגי לה סוגר אלא לאו חתול איכא בינייהו תנא קמא סבר כיון דסגי לה במיתנא בעלמא משאוי הוא וחנניה סבר כל נטירותא יתירתא לא אמרינן משאוי הוא אמר רב הונא בר חייא אמר שמואל הלכה כחנניה לוי בריה דרב הונא בר חייא ורבה בר רב הונא הוו קאזלי באורחא קדמיה חמרא דלוי לחמרא דרבה בר רב הונא חלש דעתיה דרבה בר רב הונא אמר אימא ליה מילתא כי היכי

דאיתותב

עין משפט נר מצוה

לז א מיי' פ"ד מהלכות שבת הלכה ו סמג לאוין סה טוש"ע או"ח סימן רנח וסימן שיח סעיף ו:

לח ב מיי' פכ"ל מהלכות שבת הלכה יג סמג לאוין סה טוש"ע או"ח סימן שכ סעיף ח וסי' שיח סעיף טז:

א ג מיי' פ"כ מהלכות שבת הלכה מ סמג לאוין סה טוש"ע או"ח סימן שה סעיף ח:

ב ד מיי' שם טור שו"ע שם סעיף ה:

ג ה מיי' שם טור שו"ע שם סעיף ג:

ד ו מיי' שם טור שו"ע שם סעיף ח:

לעזי רש"י

גלצ"א. קֶרַח.
קיבישטר"א. אפסר (חלק מהרחמה, שבו מושכים את הבהמה או את הסוס בצוואר).
דרומי"ל. גמל חד-דבשתי.
מודי"ל [מודי"ל]. זמם, מחסום (לפי כלב או שאר בעלי-חיים).
פריי"ם. רסן.
קיביציי"ל [קיביציג"א]. רחמת-ראש.
קולא"ר. קולר.

רבינו חננאל

ר' יהודה אומר נעורת של פשתן דקה הרי היא כובל. ומניחין מיחם ע"ג מיחם וקדירה על גבי קדירה, וקדירה ע"ג מיחם, מיחם ע"ג קדירה, וטח פיהם בבצק. ולא שיחמו אלא כדי שישתמרו כו'. רבי התיר להטמין את הצונן כו'.

הדרן עלך במה טומנין

פרק חמישי

במה בהמה יוצאה ובמה אינה יוצאה. יוצא הגמל באפסר כו'. נאקה בחטם, נקתא חוורתי בזממה דפרזלא. **לבדקם בפרומביא,** חמרא לובא בפגי דפרזלא. לבדקם לובא, חמור לוב, ממקום ששמו לוב כדכתיב (דניאל יא) לובים וכושים במצעדיו, כדגרסינן בירושלמי גרים הבאים מלוב מהו להמתין להו ג' דורות. וקיי"ל כר' יוסי דאמר ארבע בהמות הסוס והפרד חמור והגמל. ירושלמי אמר חזקיה וסמניך וכן תהיה מגפת הסוס והפרד הגמל וההמור. למעוטי גמל בחטם שלא יצא. רב אמר הלכה כר' יוסי. ולית הילכתא כחנניה דתני כל נטירותא יתירתא לאו (משום) [משוי] הוא ושפיר דמי. ואע"ג דאמר שמואל הילכתא כחנניה, פליג רב עליה

אינו נוטל ומחזיר. [ב]רבי יהודה אומר נעורת של פשתן דקה הרי היא כובל [א]מניחין מיחם על גבי מיחם וקדרה על גבי קדרה [ג]אבל לא קדרה על גבי מיחם ומיחם על גבי קדרה וטח את פיה בבצק ולא בשביל שיחמו אלא בשביל שיהיו משומרים וכשם שאין טומנין את החמין כך אין טומנין את הצונן רבי התיר להטמין את הצונן [ג]ב[ו]אין מרזקין לא את השלג ולא את הברד בשבת בשביל שיזובו מימיו אבל נותן הוא לתוך הכוס או לתוך הקערה ואינו חושש:

הדרן עלך במה טומנין

[ד]**במה** [ג]בהמה יוצאה ובמה אינה יוצאה יוצא הגמל [ה]באפסר ונאקה בחטם ולובדקים בפרומביא וסוס בשיר [ו]וכל בעלי השיר יוצאין בשיר ונמשכין בשיר [ז]ומזין עליהן [ח] [ט]וטובלן במקומן: **גמ'** מאי נאקה בחטם אמר רבה בר בר חנה [י]נאקתא חיורתי בזממא דפרזלא: ולובדקים בפרומביא: אמר רב הונא חמרא [יא]לובא [יב]בפגי דפרזלא לוי שדר זוזי לבי חוזאי למיזבן ליה חמרא לובא צרו שדרו ליה שערי למימר דניגרי דחמרא שערי אמר רב יהודה אמר שמואל מחליפין לפני רבי של זו בזו מהו נאקה באפסר לא תיבעי לך כיון דלא מינטרא ביה משאוי הוא כי תיבעי לך גמל בחטם מאי כיון דסגי ליה באפסר משאוי הוא או דילמא נטירותא יתירתא לא אמרי' משאוי הוא אמר לפניו ר' ישמעאל ברבי יוסי כך אמר אבא [יג]ארבע בהמות יוצאות באפסר הסוס והפרד והגמל והחמור למעוטי מאי לאו למעוטי גמל בחטם לא למעוטי נאקה באפסר במתניתא תנא לובדקים וגמל יוצאין באפסר כתנאי

הרי זה כזבן. דמוסיף הבלא ואין טומנין בה אפילו מבעוד יום: **מיחם.** של נחשת: **קדרה.** משל חרס. יש ספרים שכתוב בהן אבל לא מיחם על גבי קדירה ומפרשים טעמא מפני שהקדירה מרבה חמימות ומוסיפת הבלא למיחם אבל בתוספתא גרסינן ומיחם על גבי קדירה: **וטח את פיה** (ב) **בבצק.** הטילוש מבעו"י. כל הנך מניחין נמי בשבת: **ולא שיחמו.** שיהא העליון לונן ונתנו כדי שיחוס מחמומו של תחתון: **אלא שיהו משומרין.** שהיו שניהן חמין ונתנו על גביו של זה כדי שיהא חומו משתמר בהן: **ואין מרזקין.** כמו מרסקין משברין לחתיכות דקות: **ברד.** גלג"ל בלע"ז: **כדי שיזובו מימיו.** משום דקא מוליד בשבת ודמי למלאכה שבולת המיס האלו: **אבל נותן לתוך הכוס.** של יין בימות החמה כדי לצנן ואע"פ שנימות מאליו ואינו חושש:

הדרן עלך במה טומנין

במה בהמה יוצאה כו'. לפי שאדם מצווה על שביתת בהמתו בשבת ומידי דמינטרא ביה בהמה הוי תכשיט ואורחא ולא הוי משוי ומידי דלא מינטרא ביה הוי משוי: **אפסר.** קביסטר"ל: **נאקה.** דרומי"ל: **בחטם.** מפרש בגמרא: **ולובדקים בפרומביא.** מפרש בגמ': **בשיר.** כמו אצעדה סביב לוארו וטבעת קבוע בה ומכניסין בו רצועה או חבל ומושכין הבהמה: **וכל בעלי השיר.** כגון כלבים [של] ציידים וחיות קטנות שנותנין שיר לצוארם לנוי: **יוצאין ונמשכין.** מפרש בגמ' [ט]: **ומזין עליהם במקומן.** כמו שהם בצואר הבהמה אם נטמאו: **וטובלן במקומן.** מכניסין בהמה למים להטביל את השיר: **גמ' מאי נאקה.** ומאי חטם: **חיורתי.** שהיא קשה להשתמר מפני שבורחת: **בזממא דפרזלא.** מוזי"ל בלע"ז. נוקב את חוטמו ומכניסו בתוכו והוא כמין טבעת: **חמרא לובא.** חמור הבא ממדינת לוב כמו הכושים והלובים דאסא בדברי הימים (ב טז): **בפגי דפרזלא.** פריי"ס כעין שלנו. פגי כמו זה קנה חמור ובית פגי (ב"מ ד' ט.) קיבלי"ל בית ראשה ולחייה: **צרו שדרו ליה שערי.** צרו מעותיו ושלחו לו שעורים בצרור מעותיו ולא רצו לקנות לו חמור מפני שהוא רחוק מבבל מהלך חצי שנה כדאמר בהגחל (ב"ק ד' קיב:) והשיאוהו עצה לקנות חמור במקומו ויאכילנו שעורים תמיד ונמצא חמורו טוב ומשובח: **ניגרי דחמרא שערי.** פסיעותיו של חמור לפי שעורים שהוא אוכל: **מחליפין.** שאילתם נאקה באפסר וגמל בחטם מהו משוי הוא ואסור: **לא למעוטי גמל בחטם.** והכי קאמר ארבע בהמות הללו משתמרים באפסר ואסורות לצאת בחטם: **לא למעוטי נאקה באפסר.** דהואיל ולא מינטרא ביה משאוי הוא אבל נטירותא יתירתא כגון חטם לגמל לאו משאוי הוא: **יוצאין באפסר.** דלובדקי נמי מינטרא ביה: ה"ג **בחנאי אין חיה יוצאה בסוגר: בחנאי.** נטירותא יתירתא אי משוי הוא או לא: **בסוגר.** קולא"ר של חבל כדמתרגמינן ויתנהו בסוגר בקולרין (יחזקאל יט): **בחיה גדולה.** כגון דוב: **קטנה.** כגון נמייה וחולדה: **חתול.** לא בעי נטירותא אפילו כחיה קטנה שאינו תאב לברוח כל כך: **במיתנא.** חבל קטן: **הלכה כחנניה.** ונטירותא יתירתא לאו משאוי הוא: **חלשא דעתיה דרבה בר רב הונא.** שהיה גדול וכסבור שעשה מדעת:

דאיתותב

מסורת הש"ס

(א) [בעיי מט.], (ב) הך אבל לא הוא עשוי ול"ל וקדירה ע"ג וכו' ואע"ג דרש"י גרס אבל לא היינו במיחם ע"ג קדירה אבל בקדירה ע"ג מיחם ליכא מאן דפליג עי' בב"י בעה"מ סימן רנח (ג) [בתוספתא פ"ד אינה מדקתן בגמ"ר וכ"ל בפירש"י בשיטה על נכון וכן בערוך וריי"ף ורא"ש ובב"י סי' שיח מרסקין], (ד) [נדרים ג: מזל ב.], (ה) פי' רסן, (ו) [עי' תוס' נב. ד"ה מזין], (ז) [עי' תוס' שם ד"ה ובובלין], (ח) בגמלא נקיבה גדולה עיין, (ט) פי' רסן שבלחי, (י) [לקמן נב.], (יא) ל"ל ומיס שמתקרשים. רש"ל, (יב) [בריש פירקין], (יג) [וע"ע תוס' בכורות ה: ד"ה תשעים וכו'], (יד) [ביומא לז.].

הגהות הב"ח

(א) במשנה ומזין עליהן במקומן וטובלין: (ב) רש"י ד"ה וטח את פיה בשבת בבצק:

מוסף תוספות

א. שממחה אותן בין ידיו ונעשים מים והו"ל נולד. מרדכי. ב. דנטירותא יתירתא לאו משאוי היא [מהא]. מי' הר"ן. ג. דדוקא גמל בחטם הוא דקא מיבעיא ליה משום דהוה נטירותא יתירתא טפי טובא ואין דרכו בכך בחול, אבל לובדקם. מי' הר"ן. ד. כ"כ. תוס' הל"ש. ה. בחול וכו' שאין דרכן של בעלים לדקן ולצמצם בשמירות. מי' הר"ן. ו. הכא. תוס' הל"ש. ז. מיכאל באמצע וגבריאל בימינו ורפאל בשמאלו. ספקי הל"ש בלכות פ"ז סימן י"ד. ח. [על] הא דאמרינן אין מכבדין לא בדרכים ולא בגשרים ומייתי עלה הא דרבין ואביי דהוו שקלי ואזלי וכו' אמר ליה הכי אמר ר' יוחנן. תוס' הל"ש. ט. ונודמנו יחד. תוס' הל"ש. והלכך אין אחד מהם צריך להמתין ולכבד את חברו. רשב"ש. י. לילך למקום אחד. תוס' הל"ש.

דאיתותב דעתיה. להודיעו שלא נתכוונתי: **בפרומביא.** מי הוי טרירותא יתירתא לגביה או לא: **הלכה כחנניא.** ולא איכפת לן לי הוי טרירותא יתירתא: **יולאה באפסר.** אם תחבו בחקיקת קרן אבל בקשירה בעלמא לא דילמא שלפא מרישה מתוך שראשה דק והיא מתנתקת לכאן ולכאן כשמושכין אותה ואתי לאתויי ארבע אמות ברשות הרבים: **אחב לה בזקנה.** שקשר שער זקנה כמין נקב ותחב האפסר לתוכו: **מנחתא.** מתנתקת וקופצת אנה ואנה לברוח מידו: **נאיב לה.** הזקן שנתלש השער ומכאיבה: **תנן האם.** בסוף פרקין[ו] ולא פרה ברלועה שבין קרניה: **לנוי.** שלובעה וקולעה לנוי בין קרניה כמין קליעה מקרן לקרן ואינו אוחזה בה: **לשמר.** שאוחזה בה: **אסור.** דפרה מינטרא בלא אחיזה אלא מוליכה לפניו וקסבר טרירותא יתירתא משוי הוא: **ולשמר מותר.** קסבר טרירותא יתירתא לאו משוי הוא: **ארבע באמות.** וקס"ל דהכי קאמר באפסר יוצאות ולא בחטם אלמא טרירותא יתירתא משוי הוא: **ומאי חזית.** דמסמית הא דשמואל מקמיה ההיא סמי ההיא מקמי הא: **דאיסמר.** בהדיא דשמואל הוא דשרי וההוא דמחליפין כדאוקימנא דלא [ו] למעוטיהו מחטם אלא למעוטי נאקה מאפסר דלא מינטרא ביה: **קשרה בעליה.** לפרה אדומה: **במוסרה.** אפסר: **במוליכה מעיר לעיר.** וסתם פרה פונה למקום מרבץ שלה ונריך לאוחזה כשמוליכה לעיר אחרת ולאו טרירותא יתירתא הוא אלא אורחא היא: **שאני פרה.** אדומה: **דדמיה יקרים.** ובעי טרירותא יתירתא משמולה: **יולאין ברוכין.** הרלועה סביב לוארן ואע"פ שאינו אוחזה לאו משוי הוא לגוי נמי אורחייהו הוא: **נמשכין.** שמושכה ברלועה הקבועה בטבעת השיר: **יולאין נמשכים.** דטרירותא אורחא הוא: **ואין יולאין ברוכים.** לגוי לאו אורחא הוא: **ברוכין לימשך.** כרוכים בריוח שיכול להכניס ידו בין הכרך לגופה או יניח מעט מן החבל שאם באת לברוח ימהר ויאחזנה: **מולאוה.** פרדות: **דאי ס"ד רב דימי נמשכין לאוד קאמר.** אבל כרוכין לא ולא אתא לאשמעינן אלא דמולאות משתמרות באפסר ולא הוי משוי להו: **מדרב יהודה אמר שמואל נפקא.** דקס"ד דקיבלה רבי מייה דרבי ישמעאל ברבי יוסי: **טבעת אדם.** שנותן באצבע לגוי: **טמאה.** דתכשיט הוא. וממדין ילפינן דמנה בהן תכשיטין אצעדה וצמיד וגו' ואכולהו קאי תתחטאו אתם ושביכם (במדבר לא): **טבעת בהמה.** כגון שיר: **טבעת כלים.** כעין שעושין בראש ידות הכלים: **ושאר כל הטבעות.** כגון העשויות לנתן:

טהורות

אמר שמואל הלכה כחנניא. פר"ח[א] דהלכה כרב[ב] דאמר בין לגוי בין לשמר מדמשני אביי ורבא ורבינא דהוו בתראי אליביה[ג] ההיא דקשרה בעליה במוסרה[ד] ועוד דקיי"ל[ה] דהלכתא כרב באיסורי הלכך אומר הרב פור"ת דכל טרירותא יתירתא אסור כגון פרה באפסר[ז] ובכל גוי בהמה אסור לגאת ומיהו עגלים[ח] יולאות באפסר דלאמר בסמוך[ט] ויולא סוס ברסן דאורחיה בהכי או באפסר[י] אבל בשניהם ברסן ובאפסר אסור ומותר להשיס הרסן או האפסר בראש הסוס בשבת ואין בו איסור טלטול דמוכן הוא לבהמה ואדם המנהיג סוס ברשות הרבים יזהר שלא יוציא ראש החבל מתחת ידו טפח ומה שבין ידו לסוס יגביה מן הקרקע טפח דהכי אמריגן לקמן בפרקין[כ] ומותר לכרוך חבל האפסר סביב צואר הבהמה ולגאת דהא[ט] עגלי דרב הונא ומולאות של בית רבי יוצאים כרוכין:

אדרבה תסתיים דשמואל הוא דאמר כו'. תימה לרשב"א מה ראייה מייתי מדאמר שמואל מחליפין לפני רבי כו' דלכאורה משמע דהא דקאמר לעיל לא למעוטי נאקה באפסר דכל זה מדברי שמואל: **קשרה** בעליה במוסרה. יהוה מלי לשנויי הא מני חנניא היא[יא] והא דמשמע בריש הכונס (ב"ק נה:) דמוסרה שמירה פחותה היא היינו דוקא בשור: **או יוצאין ברוכין.** פי' בקונט' דמכוון לגוי וכן פירש במתניתין וקשה לרשב"א ולהרב פור"ת דלעיל משמע דלגוי לכ"ע אסור ותירץ הרב פור"ת דבהא פליגי דרב הונא סבר דטרירותא נמי איכא בכרוכין שאם רוצה הבהמה לברוח יתפסנה בכריכת האפסר ולא הוי משוי ושמואל סבר כרוכין לא הוי טרירותא: **במתניתא** תנא כרוכין לימשך. יב רב הונא מתרץ[ג] כרוכים יד לימשך[ט] שיש חבל בין אפסר לגואר שהוא נוח לימשך כשירצה[ט] ושמואל סבר לימשך דוקא[ד] שיש חבל תלוי באפסר: [ט] **בבאין** מנוי אדם לגוי בהמה. פירש"י ובעודו לאדם נטמא[יח] ובחנם פירש כך דאפילו אחר שיחדו לבהמה מקבל טומאה שאינו עולה מלקבל טומאה מכאן ואילך אלא בשיטוי מעשה כדמוכח בפ"ק דסוכה (דף יג:) גבי קולר לאכילה וגמלך לסיכוך[ט] ורש"י בעצמו פירש כן בריש במה אשה (לקמן נח:)[כ] וכופת שאור שיחדו לישיבה דאמר[כא] טהור[כב] אורי"י דמיירי כשיש שיטוי מעשה:

[י] **ומזין עליהם במקומן.** [כג]אצטריך לאשמעינן במקומן [כד]דלא חיישינן שמא תפול הזאה על הבהמה ויפסלו[כה] דתנן במסכת פרה (פי"ב מ"ג) נתכוון להזות על האדם והזה על הבהמה אם יש באזוב [לא] ישנה[כו]:

[י] **וטובלי** במקומן. הקשה הר"ר אליעזר אמאי לא מקשה הכא מבילה מאן דכר שמיה כדפריך בריש במה אשה (דף ז.) אמאי דתנן ולא תטבול עד שתרפס[כז] ותירץ ר"ת דהכא לא פריך משום דמתני' מיירי בדין כלים שמחלק בין כלי לכלי ואיזה מותר לגאת בו ואיזה אסור ואגב אורחיה אשמעינן שאר דיני כלים ומזין עליהם וטובלין במקומן דכן דרך התנא כי ההוא (לקמן דף פו.) דקיטע יולא בקב שלו ואם יש בו בית קבול כתותין טמא אבל בריש במה אשה[כח] דמיירי בדיני כלים[כט] ואשמעינן דין מבילת אשה פריך שפיר מבילה מאן דכר שמיה[ל]: והא

דאיתותב דעתיה א"ל חמור שעסקיו רעים כגון זה מהו לצאת בפרומביא בשבת א"ל הכי אמר אבוך משמיה דשמואל הלכה כחנניא תנא דבי מנשיא [א]עז שחקק לה בין קרניה יוצאה באפסר בשבת בעי רב יוסף תחב לה בזקנה מהו כיון דאי מנתח לה כאיב לה לא אתיא לנתוחה או דילמא [ב]זימנין דרפי ונפיל ואתי לאתויי ד"א ברה"ר תיקו [ג]תנן התם ולא ברצועה שבין קרניה אמר (ליה) ר' ירמיה בר אבא פליגי בה רב ושמואל חד אמר [ד]בין לגוי בין לשמר אסור וח"א לגוי אסור ולשמר מותר אמר רב יוסף תסתיים דשמואל הוא דאמר לגוי אסור לשמר מותר דאמר רב הונא בר חייא אמר שמואל הלכה כחנניא א"ל אביי אדרבה תסתיים דשמואל הוא דאמר בין לגוי בין לשמר אסור דאמר רב יהודה אמר שמואל מחליפין לפני רבי של זו בזו מהו אמר לפניו [ה]ר' ישמעאל בר' יוסי כך אמר אבא ד' בהמות יוצאות באפסר הסום הפרד והגמל והחמור לאו למעוטי גמל בחטם סמי הא מקמי הא ומאי חזית דמסמית הא מקמי הא סמי הא מקמי הא [ו](דאשכחן שמואל הוא דאמר לגוי אסור לשמר מותר דאתמר) רב חייא בר אשי [ז]אמר רב בין לגוי בין לשמר אסור ורב חייא בר אבין [ח]אמר שמואל לגוי אסור לשמר מותר מיתיבי קשרה בעליה במוסרה כשרה ואי ס"ד משאוי הוא [ו]אשר לא עלה עליה עול אמר רחמנא אמר אביי במוליכה מעיר לעיר רבא אמר שאני פרה דדמיה יקרין רבינא אמר [ד]במורד': הסום בשיר וכו': מאי יוצאין ומאי נמשכין אמר רב הונא [ה]או יוצאין כרוכין או נמשכין ושמואל אמר יוצאין נמשכין ואין יוצאין כרוכין במתניתא תנא יוצאין כרוכין לימשך אמר רב יוסף חזינא להו לעיגלי דבי רב הונא יוצאין באפסריהן כרוכין בשבת כי אתא רב דימי אמר ר' חנינא מולאות של בית רבי יוצאות באפסריהן בשבת איבעיא להו כרוכין או נמשכין ת"ש כי אתא רב שמואל בר יהודה א"ר חנינא מולאות של בית רבי יוצאות באפסריהן כרוכים בשבת אמרוה רבנן קמיה דרב אסי הא דרב שמואל בר יהודה לא צריכא מדרב דימי נפקא דאי ס"ד דרב דימי נמשכין קאמר מדרב יהודה אמר שמואל נפקא דאמר רב יהודה אמר שמואל מחליפין היו לפני רבי של זו בזו מהו אמר לפניו ר' ישמעאל בר' יוסי כך אמר אבא ארבע בהמות יוצאת באפסר הסום והפרד והגמל והחמור אמר להו רב אסי איצטריך להו דאי מדרב יהודה נפקא הוה אמינא אמר לפניו ולא קיבלה מיניה קמ"ל דרב דימי ואי דרב דימי הוה אמינא ה"מ נמשכין אבל כרוכין לא קמ"ל דרב שמואל בר (רב) יהודה: ומזין עליהן וטובלן במקומן: למימרא דבני קבולי טומאה נינהו והתנן [ט]טבעת אדם טמאה [י]וטבעת בהמה וכלים [יא]ושאר כל הטבעות

טהורות

ה א ב מיי' פ"כ מהל' שבת הלכה יא:
ו ג מיי' שם סמג לאוין סה טוש"ע או"ח סי' שה סעיף יז:
ז ד מיי' שם פ"א מהל' פרה אדומה הלכה ז' סמג עשין רלב טוש"ע א"ח סי' שה סעיף ד:
ח ה (מיימ' פ"כ מהל' שבת הל' מ') טור ושו"ע שם סעיף ה:
ט ו מיי' פ"ח מהל' כלים הלכה ו:
י ז שם הלכה ז:
יא ח שם הלכה ט:

מוסף תוספות

א. [ד]אע"ג דאמר שמואל הלכה כחנניא דאמר טרירותא יתירתא לאו משוי הוא לית הלכתא כותיה. פסקי הל"ש סימן ל'. ב. דפליג עליה. פסקי הל"ש סימן ל'. ג. דרב. תוס' הל"ש. ד. ולא קאמרי' תיובתא וכו' ומדאיכפלו ופריקו כולהו אליבא דרב ש"מ הלכתא כוותיה. תוס' הל"ש. ה. לפי שאינה צריכה שמירה. מרדכי סימן שלד. ו. שקטנים הם ומורדים בקל. מרדכי סימן שלד. ז. דאמר רב יוסף חזינא להו לעגלי דרב הונא דיוצאים באפסריהם כרוכים בשבת וכו' דרב הונא תלמידיה דרב הוה דאסר בפרה ואפ"ה שרי בעגלים, מיהו נראה דוקא עגלים קטנים אבל שוורים גדולים שאין דרכם למרוד הרי הם כפרה. תוס' זרוע הל' שבת סימן פ"ג אות ט"ז. ח. דרסן שלנו כמו שיר שלהם דלדידן נטירותא דסוס ברסן. תוס' הל"ש. ט. אשכחן הלכה למעשה. תוס' הל"ש. י. וא"ת. ריטב"א. יא. ולמה טרחו לשנויי כל הני שינויי. ריטב"א. יב. וא"ת ולרב הונא הא מתניתא דתני יוצאים כרוכין לימשך היכי תריץ לה, י"ל. ריטב"א. יג. לטעמיה, יוצאין. תוס' הל"ש. יד. דוקא שיוכל. תוס' הל"ש. טו. בו, כגון. תוס' הל"ש. טז. שיוכל להכניס ידו שם ולתפוס בה אם תרצה לברוח. תוס' הל"ש. ולאפוקי שלא תהא הכריכה בענין שלא יוכל להכניס ידו בינתיים לאחוז בה. ריטב"א. יז. שישאר קצת לימשך בו. רשב"א. שיהא נוח לימשך בו. תוס' הל"ש. יח. מכלל דס"ל ד"ל דלאחר שנעשו נויי בהמה אין מקבלין טומאה. מי' הר"ן. יט. דאפילו לבטל קבלת טומאה מכאן ולהבא לא מהניא מחשבה. תוס' הל"ש. כ. גבי זוג של בהמה ונעשאו לדלת. תוס' הל"ש. כא. [חולין קכט.] דעל ידי יחוד. רשב"א. כב. מלקבל טומאה. רשב"א. כג. [וקשה] למה ליה למתני ומזין עליהם, דאי לאשמעינן דבני קבולי טומאה נינהו מטובלים במקומם נפקא, [אלא לכך]. ריטב"א. כד. דהא קמ"ל. ריטב"א. כה. מי חטאת. תוס' הל"ש. כו. וכתיב במי חטאת (במדבר יט, א) למשמרת, דבעו למעבד להו שימור, אפ"ה לא חיישינן להכי דסתם מזה מי חטאת זהיר וזריז הוא. ריטב"א. כז. דפריך עלה טבילה מאן דכר שמיה. תוס' הל"ש. כח. לית ליה למיתני דיני אשה משום. תוס' הל"ש. כט. שמחלק בין כלי לכלי ולא בין פרק חמישי במה בהמה שאני פרה דדמיה יקרין. במסכת ע"ז בפרק אין מעמידין בהמה [דף כד] דברו עלה פי דאלך למא קאל ר"א אומר ישראל היו משמרין אותה משעה שנוצרה הסב מאגא אל תירוץ קאלו עלי טריק אל סואל מנא ידעינן וג אל גואב אמר רב [כי דברו בזה הענין למה שאמר רבי אליעזר לפי מה שבא התירוץ אמרו בדרך שאלה מנא ידעינן, ובאה התשובה] אמר רב כהנא כוס אדום מעבירין לפניה בשעה שעולה עליה זכר, אי הכי אמאי דמיה יקרין הואיל ושתי שערות פוסלות בה.

רבינו חננאל

ואמר בין לגוי בין לשמר אסור, ושמואל אמר לגוי אסור לשמר מותר. ומותבינן לרב קשרה לפרה אדומה בעליה במוסירה כשרה, קשיא לרב דאמר לשמר בשבת אסור שנמצאת מוסרה בפרה (מחזי) [משאוי] והמשאוי פוסל בפרה, אמאי קתני כשרה. ופירק אביי ורבא ורבינא דהוא בתרא, לעולם לשמר כמשאוי והכא בפרה מורדת ומשום הכי לא הויה מוסרה משאוי עליה, אבל כולי עלמא משאוי היא כרב. ומדמשני רבינא לאוקמה כרב שמע מינה הילכתא כוותיה דרב: **יוצאין כרוכין.** שהיו אפסריהן כרוכין על צואריהן. ואסיקנא דיוצאין כרוכין וכ"ש נמשכין. מולאות, פי' פרדות של בית רבי היו יוצאות באפסריהן כרוכין בשבת. **יוצאין ונמשכין בשיר ומזין עליהן וטובלין במקומן.** פי' שיר, כעין צמידין כדמתרגמינן שירין. ואקשינן וכי טבעות של בהמה בני קבולי טומאה נינהו והתנן בכלים

והא איכא חציצה. פירש בקונטרס[א] שטבעת תקוע בשיר בחוזק ואין המים נכנסים שם[ב] [ג]ואומר ר"י דלריך לומר[ד] שפעמים מסיריס אותן ועושים מהן מלאכה בפני עצמן שאם כל שעה היו קבועים בצואר הבהמה היה הכל חשיב כלי אחד ולא הוי חציצה וה"ר פור"ת פירש והא איכא חציצה[ה] לפי שהוא דבוק בצואר הבהמה:

בשריתכן. להכי לא מוקי לה במחוללין[ו] דאין דרך השיר להיות כן[ז]:

טבעת שהתקינה לחגור בה מתניו. נראה לר"י דהיינו לחגור מלבושיו שהן רחבים ואוגדם כנגד מתניו בטבעת כעין שפי' בקונטרס לקשור בה את כתפיו:

היא של אלמוג וחותמה של מתכת. [ח]וא"ת והא יש בה בית קיבול מקום מושב החותם וי"ל דאין זה בית קיבול דאמרינן בית קיבול העשוי למלאות [ט]לא שמיה בית קבול[ט]:

והתניא מחט בין נקובה בין אינה נקוב'. נראה לר"י דלא פריך אליב' דאביי דאיהו הוה מפרש שאינה נקובה היינו שניטל חורה או עוקצה אלא אליב' דרבא פריך דלדידיה לא מצינן לפרש הכי כדמוכח בריש כל הכלים (לקמן רכג.) ותימה לר"י דכיון דלא ידע המקשה דמיירי בגלמי א"כ בלאו הכי תקשה ליה לרבא כדפריך בריש כל הכלים (ג"ז שם): והוא

טהורות. דלאו משום תכשיט מיטמאו דאין תכשיט לכלי וכלי נמי לא הוו אלא תכשיט כלי ומיהו בעודן מחוברות לכלי מיטמו עם הכלי דהוי יד לכלי דכל המחובר לו הרי הוא כמותו: **בבאין מנוי אדם לנוי בהמה.** מתני' כגון שנעשה שיר זה לתכשיט אדם ובעודו לאדם נטמא ולאחר טומאתו נתנו לבהמה ולריך להטבילו מטומאתו ראשונה שלא יגע בטהרות: **הואיל ואדם מושך בהן את הבהמה.** חשיב ליה כלי תשמיש דאדם: **מקל של בהמה.** שרודין בו את הגמל. או את האנקה. [ט]אי נמי כעין שעושין להנהיג את הדוב: **של מפכה.** דאילו של עץ פשוטי כלי עץ לא מקבלי טומאה: **מאי טעם.** הרי לורך בהמה: **רודה.** מכה ומייסרה: **והאיכא חלילא.** טבעת הקבוע בשיר קבוע בו בחוזק ואין המים נכנסין שם: **בשריתכן.** הכה בפטיש עד שנתפשט ונתרחב הנקב סביב סביב: **ברב יוסף סבירא ליה.** דאמר כשהן של בהמה נמי מקבלי טומאה הואיל ואדם מושך בהן הלכך כי ריתכן לאחר טומאה אכתי במילתייהו קיימי ולא פרחה טומאתן דאכתי חזו לבהמה: **דאי ברבי יאחק.** דאמר לא מקבלי טומאה אלא בעודן לאדם טומאה זו שקבלו בעודן לאדם כיון דריתכן ושוב אין נאים לאדם בטלי להו מתורת תכשיט וטהרו מטומאתן: **יורדין לידי טומאתן במחשבה.** מאחר שחישב עליו שיניחנו כמות שהוא עכשיו ולא יוסיף תיקון אחר הוא גמר מלאכתו ומקבל טומאה: **ואין עולין מטומאתן.** מאחר שחישב על העור לעשות שטיח ירד לידי טומאה ואם חזר וחישב עליו לרלועות וסנדלים לא בטל מתורת כלי [מ]ולא טהר בכך עד שיתן בו אזמל דהוי שינוי מעשה הא בשינוי מעשה מיהא עולה מטומאתו: **לתקן.** וזו היא תקונו לצורך בהמה: **לאו מעשה הוא.** לבטלו מתורת כלי: **במחוללין.** מתחלה נעשו חלולין רחבים שיש חלל בדביקתן שנתן טבעת בתוך טבעת כמות שהוא רחב: **שחולקין.** יש חילוק בהלכותיהן ואיני יודע מהו חילוקן: **אלא לענין שבת.** לענין הוצאת שבת יש חילוק בין יש עליה חותם לשאין עליה חותם כדאמר לקמן בפ' במה אשה (דף נט:): **דא ודא אחת היא.** כל טבעות דין אחד להן: **שהתקינה לחגור בה מתניו.** שקבעה

יב א מיי' פ"ח מהל' כלים הלכה יז:
יג ב ג שם הלכה ט:
יד ד מיי' פ"ג מהל' מקוואות הלכה טז:
טו ה מיי' פ"ח מהל' כלים הלכה יז:
טז ו שם הלכה ט:
יז ז מיי' פ"ד מהל' כלים הלכה ו:
יח ח מיי' פי"ח מהל' כלים הלכה יד:
יט ט שם הלכה טז:
כ י מיי' פ"כ מהל' שבת הלכה י סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סי' שם סעיף ז:

לעזי רש"י

בוקל"א. אבזם.
בראצייר"א [ריבוצייר"ר]. להפסיל שרוולים.
אישפיגל"א [אישפינגל"א]. סיכה ("שאינה נקובה", בניגוד למחט רגילה שהיא נקובה).
פוינט"א. חוד.
רואיירא"ה [רידויל"א]. חלודה.
לימ"א. פצירה.
בשטי"ל. אוכף.

מוסף רש"י

כל הכלים יורדין לידי טומאתן. לידי תורת טומאה (לקמן נח:). **במחשבה.** כגון עור מתוקן שמתו למנעלים עומד ואינו מקבל טומאה עד שיעשו המנעלים, חישב עליו לעשותו שלמן, ואינו חסר שום מלאכה, דהשתא מיד ראוי לשלמן, מקבל טומאה מיד (מנחות סט. וכעי"ז סוכה יד.) וכגון גולמי כלים, דאמר בהכל שחטין (חולין כה.), כל שעתיד לשוף לשבך ולגרר, ואמר התם דאלמי חסרין מלאכה הוא וטהורים, ואם חיבר עליה שלא לשוף ושלא לשבך, הרי אלו מחשבה זו לידי גמר מלאכה מכאן ולהבא (קדושין נט.). ואין עולין מטומאתן. משקיבלום, אלא בשינוי מעשה. שיעשה בה מעשה לקלקלם, שיחברם או יוקבם, וכן עד שלא קבלו טומאה אין עולין מתורת קבלת טומאה שירלה מחשבה זו לידי גמר מלאכה ואם חיבר עליה שלא לשוף ושלא לשבך, הרי אלו מחשבתו מבטלתן מתורת קבלת טומאה (סוכה שם).

מוסף תוספות

א. כי מה ששנינו יוצאים בשיר הוא שעושים טבעת גדולה שמקפת כל הצואר ותולין בה טבעת קטנה לתת בה האפסר ואותה טבעת מהודקת הרבה [וכיון]. ריטב"א. ב. משו"ה קשיא לן דהא איכא חציצה שאין המים כלל נכנסים בין שני הטבעות. ריטב"א. ג. [וקשה] עליו דמה בכך דהא תרוייהו כחד כלי חשיבי וכעין שריון קשקשים. ריטב"א. ד. לפי פירושו. רש"י. ה. משום הבהמה שאין המים נכנסין בין השיר וצואר הבהמה. ריטב"א. ו. שהיו רחבים מעיקרא. תוס' הרא"ש. ז. משום דסתמן מהודקים ומשמע לן דמתני' סתמא קתני כדרך שהדבר רגיל. ריטב"א. ח. פירש רש"י שהטבעת עיקר והוה ליה פשוטי כלי עץ שאין מקבלים טומאה. ריטב"א לקמן נט: ט. [דהיינו] החותם שמהדקין על הטבעת לעמוד שם ואינו מפרקו לעולם אותו קיבול לא חשוב קיבול שהרי סתום הוא עומד תמיד ולא נראה קיבולו. תוס' רי"ד. (ועי' לעיל יח. תוד"ה ועל שאר אדם שכתב כן מפורש, ועי' רעק"א ופפ"א).

מסורת הש"ס

א) ברש"י ליתא, ב) כלים פכ"ב מ"ט לקמן נח: סוכה יג: קדושין נט. [מגמות סט:], ג) תוספתא דכלים (צ"מ) פ"כ, ד) כלים פי"ב מ"ח, ה) תוספתא שם, ו) לקמן נט: כלים פי"ג מ"ו, ז) לקמן קכג. כלים שם מ"ח, ח) כלים שם, ט) לקמן רכג. [תוספתא שם], י) ל"ל אמרו, כ) [לקמן פב. קטו: קכג. עירובין פח: פסחים יב: סוכה יט. כתובות קי. ב"מ כב. פ: קז. קט. בכורות נה. וע' סוכה כ: ומוס' שם ד"ה היכן], ל) רש"ל כ' דהאי א"א שייך אחר ד"ה רודה, ואינו דכש"ל נא להשמיענו ענינו של מקל אבל ודאי דמה שפי' רודה מכה ומיסרה אינו אלא לפי' מ' של רש"י ולא"ל פי' של רודה שמכה בו את הבהמה, [בכש"ל דפ"ל איתא דהאי א"א שייך לפני ד"ה רודה] מ) לעיל בכך כל"ל, נ) [וע' תוס' סוכה יב: ד"ה מהו דתימא] ומש שנכתב שם על הגליון וש לישב קלת],

גליון הש"ם

גמ' ושאר כל הטבעות. עי' כלים פ"א מ"ג בר"ש ד"ה למעלה מן המשכב: שם דאי לענין טומאה דא ודא אחת היא. עי' לקמן ס ע"א תוס' ד"ה למאי חזיא: שם בשלימה. עי' לקמן ס ע"א תוס' ד"ה הואיל ותמה תוגרת: **תוס' ד"ה היא** של אלמוג וכו' לא שמיה בית קבול. עי' לעיל ד' יז ע"א תוס' ד"ה ועל שאר. סוכה דף יב ע"ב תד"ה מהו דתימא:

רב נסים גאון

והא איכא חציצה. בראש מסכת עירובין [דף ד] אמרו חצינן דאורייתא נינהו דכתיב [ויקרא טו] ורחץ במים את כל בשרו שלא יהא דבר חוצץ בין מים לבשרו. ועיקר דילה במס' סוכה [דף ו] בפרק א' ובמס' מקוואות בפרק ט'. **הא תירגמא אביי בגלומי.** ותמצא עיקר דיבור זה בפ' כל הכלים [דף קכג] הניטלין בשבת. ואני אבאר לך פירושו כי

רבינו חננאל

טהורות. ואוקמה ר' יצחק נפחא בבאין מנוי אדם, כלומר טבעת אדם היתה ונעשית עתה שיר לבהמה. ואוקמה רב יוסף הואיל ואדם מושך בהן, פי' פעמים שמכניס אדם אצבעו באותו השיר ומושך בה הבהמה, שנמצאת טבעת העשויה לאצבעו של אדם, כמו מקל בהמה של מתכת תמאה מפני שמחזיקה אדם ורודה בה כו'. **וטובלין במקומה.** והא עביד חציצה, כלומר כיון שהשיריו הללו נושכין זה לזה הרי מקום הנשיכה סתום ואין המים באין בהם. ופריק ר' אמי בשריתכן, כלומר ריתכן באור והטבילן במים בעודן השיריו כמו גחלים לוחשות שהמים באין אליהם מכל צד. ואמרינן האי פירוקא דר' אמי דלא כר' יצחק נפחא היא, דאי אליבא דר' יצחק נפחא טבעת של בהמה יורד לקבל טומאה, אפילו אם יחשב עליה להיות טבעת של אדם, וטבעת של אדם אינה עולה מידי טומאה להבטל מעליה תורת כלי אלא בשינוי מעשה כדתנן

כל הכלים יורדין לידי טומאתן, ואי בשריתכן הנה עשה בהן מעשה ונסתלקה תורת כלי מעליהן, ואין צריכין לא הזאה ולא טבילה. כי בעינן מעשה לסלק תורת כלי מעליהו, מעשה לקלקל, כגון שבירה וכיוצא בה, אבל ריתוך שהוא תיקון וחיזוק לכלי מתכות, כי האי גוונא אינו מעשה לטהר ולא מבטל הטומאה מעל הטבעת. במתניתא תנא במחוללין, כלומר חלולין הן מלשון נבובים אלו השירין, והמים באין בהם מכל צד ואין שם חציצה. תנא ומכניס חבילים לתוך ידו, ובלבד שלא יכרוך לתוך ידו, ובלבד שלא יכרוך ע"ג ידו, ולא ישלשל חבלים מידו יתר מטפח. **שאל** תלמיד את ר' אלעזר שמעתי חלוקה בין טבעת לטבעת. א"ל לענין שבת בין טבעת שיש עליה חותם לטבעת שאין עליה חותם, אבל לענין טומאה כל טבעות דינם אחד. ואסיקנא טבעת של אדם, של אצבע, של מתכת, הכל דינם אחד לענין טומאה. **וכן** נמי מחט שלימה, שיפא נקובה הכל דינם אחד לענין טומאה. ואם היא ניטל חרירה או עוקצה או העלת חלודה ומעכבת התפירה (או נקובה) טהורה היא. ואקשינן ולענין שבת אנה היא חלוקה בין מחט למחט, והתניא מחט בין נקובה בין שאינה נקובה מותר לטלטלה בשבת. ושנינן הא תירגמא אביי זו הברייתא אליבא דרבא דאמר מחט שניטל עוקצה או חרירה מדלענין טומאה לאו כלי הוא וטהורה היא, לענין שבת נמי לאו כלי ואסור לטלטלה, מתניתא דקתני בין נקובה בין שאינה נקובה מותר לטלטלה בגלומי כלי מתכת היא, כלומר עדיין גולם, הוא חוט של ברזל, ועדיין הוא צריך לנקבו ולחדד לו עוקם לעשותה מחט, ועכשיו אין לה לא נקב ולא עוקם, ואמרינן זמנין דמימליך עליה דהאי גולם ומשוי ליה מנא כמות שהיא, אבל מחט שניטל חרירה שלה או עוקצה לבין גרוטאות זריק לה. **חמור יוצא במרדעת בזמן שהיא קשורה לו כו'.** אוקמא שמואל בשקשורה לו

גמ' מתניתין נמי דיקא. לקמן בהמי פירקא: **אף באוכף.** דאיכו נמי מהני לחממה: **ובגבד שגא יקשור לו מסריכן.** פייטר"ל דמיחזי כמי שרולה להטעינו משוי: **רלועה תחת וגבו.** פוסג"א שנותנים שם שגא תרד האוכף והמשוי על לוארה כשהיא יורדת לעמק והמסרך שגא תרד על זנבה כשהיא עולה על ההריס: **מהו ליתן מרדעת.** ולא לגאת לרה"ר אלא בחגר ומפני הגינה: ה"ג **אמר ליה מוסר א"ל וכי מה בין זה לאוכף אישתיק איתיביה כו'.** כסבור הא דאישתיק משום דלא אשגח ביה דסבר אוכף נמי שרי ואותיביה מברייתא דאסור ליטלה והשתא ליטול אמרת לא להניח מיבעיא דדמי כאילו צריך להטעינה משוי: **ברביה.** רב: **טרסקל.** סל אלא שעוריס תולין לה בצואתה ופיה נתון לתוכו ואוכלת ותענוג בעלמא הוא שלא תטרח לשוא לוארה לארך: **לער.** של ליגה: **מרדעת מוסר.** דלערא היא הלכך אורחה בהכי ולאו משוי הוא: **לשמעתא דרב.** דשרי בטרסקל: **אגא.** [1] חברי כמו אחרך אגא למלכא (בראשית מא): שמואל קרי אריוך על שם שהיה בקי בדיינין ושופט כמלך השופט על הארץ. לשון ריכוך [2] מלך (ב"ב דף ד.): **והא רב נמי אמרה.** דכיון דשרי בטרסקל כ"ש מרדעת: **מאי שגא מאוכף.** שאסור ליטול וכ"ש להניחו: **דנפיל ממילא.** כדקתני מוליכו ומביאו לחגר והוא נופל מאליו: **לאן לחממה.** מרדעת לריך לחממה ומותר משום לער דליכה אבל נטילת אוכף אינו אלא שיצטנן שנתחממה ע"י משאוי שנשאה מבעוד יום ואי לא שקיל ליה לא איכפת לן שהרי הוא יצטנן מאליו דאמרי אינשי וכו': **בזנב שועל.** שתולין לו בין עיניו שלא ישלוט בו עין: **והרורים.** לנוי: **בכים שלו.** שתולין לו בחמתו לקבל זוב ולבדוק מנין ראותיו שאינו תכשיט לו: **בכים שבדדיהן.** לקבל חלב הנוטף. אי נמי שלא ישרטו דדיהן על הקולים שהיו דדיהן גסין: **בחסוס שבפיה.** שחוסמין אותה שלא תרעה בשדות אחרים וכשמגיעין למקום מרעיתם נוטלין אותה הימנה: **בסנדל שברגליה.** שעושין לה סנדל של מתכת שלא יזיקוה האבנים: **קמיע.** כתב לרפואת חולי: **מומחה.** שריפא כבר ג' פעמים: **ווה חומר בבהמה מבאדם.** קס"ד השתא דאקמיע קאי דאמרינן לקמן בפרק במה אשה יולאה (ד' סא.) שהאדם יולא בקמיע מומחה. וכל הני דקתני לא תלא הנך דלאו שמירת גופה הוא אלא משאוי וסנדל משום דדילמא מישתליף ואתי לאתויי: **אגד שעל גבי המכה.** ליכא למימר אתי לאתויי: **קשישין שעל השבר.** בהמה שנשבר בה עלם עושין לה דפין מכאן ומכאן וקושרים אותן שם והן מעמידין העלם שלא יוד אנה ואנה עד שמתאבר: **וכשליא המדולדלת בה.** שילתה מקלתה: **ופוקקין לה זוג.** אבל כשאינו פקוק אפי' בחגר לא תלא מפני שהעינבל שבתוכה מקשקש ומוליד קול לכך פוקק בלמר או במוכין שלא יקשקש העינבל שבתוכה: **זוג.** איסקלי"ט. עינבל בטדי"ל: **ומטיילא.** באותו זוג בחגר אבל לא תלא בו לרה"ר כדמפרש לקמן בפרקין (דף לד:) דמיחזי כמאן דאזיל לחינגא: **מאי לאו.** בסייחים גדולים קאמר דלוארן ארוך ואין להם לער לשוח ולאכול מע"ג הקרקע ותולה להן טרסקל לתענוג וקשיא לשמואל: **קטנים.** ארכובותיהן גבוהין ולוארן קטן ויש להם לער לשוח ע"ג הקרקע ולאכול:

דומיא

והוא שקשורה לו מע"ש. רש"י פי' לקמן [3] דבקשורה מע"ש הוי מלבוש החמור אבל באינה קשורה מע"ש הוי משאוי[4] ועוד יש לפרש דבאינה קשורה מע"ש מיחזי כמתכוין להולאת המרדעת וה"ל פור"ת פירש דמיחזי כאילו מתכוין להולין הבהמה למקום רחוק[5]:

אילימא שאינה קשורה לו בכלל פשיטא. ולא בעי למפרך דמרישא שמעינן לה דקתני בזמן שהיא קשורה הא אינה קשורה לא דדרך משניות כן [6]במסכת ע"ז (דף לה:) אלו דברים אסורין באכילה[7] בבשים שדרכן לתת[8] לתוכן יין כו' ובסיפא (שם דף לט:) קתני ואלו מותרים באכילה כו' ובבשים שאין דרכן לתת כו'[1] ובפרק אלו טרפות (חולין דף נד.) קתני אלו בשרות אע"ג דאיכא מייניהו דשמעי' מרישא[2] ו"ת ונפשוט[3] מרישא[4] דבקשורה מערב שבת איירי מדאיצטריך למיתני בזמן שהיא קשורה [5]דבלאו הכי הוה ידעי' דאיירי בקשורה דאי באינה קשורה פשיטא דאסור דילמא נפלה ואתי לאתויי כדקאמר הכא אילימא כו' אלא ודאי בזמן שקשורה מע"ש קאמר וי"ל דמרישא לא תפשוט דאדרבה ה"א דלהכי תנא בזמן שהיא קשורה לאשמעי' דאפי' קשורה בשבת דאי לא תנא ליה ה"א דוקא בקשורה לו מע"ש אבל בקשורה בשבת לא קמ"ל דהכי דייק מסיפא:

מהו ליתן המרדעת ע"ג חמור בשבת. ואין לאסור משום דאין כלי ניטל אלא לדבר המיטל[6] דבהמה תשיבא כדבר המיטל כיון דיכול למושכה ולהוליכה בכל מקום[7] ורב אסי בר נתן דבעי אם אסור אין לפרש משום דמיחזי כרולה להוליך הבהמה למקום רחוק[8] דא"כ היכי דייק דמאן דשרי טרסקל כ"ש מרדעת.[9] ואין לפרש נמי דבעי למיסר בחגר אטו רה"ר כדאמר גבי אשה בפ' במה אשה (לקמן דף סד:)[10] דגבי בהמה לא גזרו כדתניא בסמוך גבי זוג ומטיילת עמו בחגר אלא נראה לר"י דטעמא משום טרחא דשבת ואע"ג דשריא קרלוף בפ"ב דביצה (דף כג.) התם יש לה לער ביותר א"נ לא שרי אלא בי"ט אבל בשבת אסור:

אוכף שע"ג החמור. ומ"ת ויתיר האוכף ויער ויפול כדאמר בפ' [11] כל כתבי גבי היתה בהמתו טעונה טבל כו' וי"ל דהתם מיירי בשקין שאוכל הבהמה להתקלקל אבל מחמת האוכף לא תוכל הבהמה להתקלקל לכך לא התירו:

תולין טרסקל. ומ"ת ותאסר משום דמשתמש בבע"ח כי היכי דאסור להניח נר על גבי דקל בשבת [12] משום דמשתמש בממונך וי"ל דהתם מנענע הענפים אבל הכא אינו מנענע הבהמה בכך ורב אסי ברבי נתן דבעי למיסר [13] אפסל משום דילמא אתי להשתמש בבע"ח (ת"י):

אריוך. שם מלך כדכתיב אריוך מלך אלסר (בראשית יד) ונקטי' טפי משאר מלכים לפי שמובלע בו לשון אדי: **דשמעיה דקא מסיים בה כו'.** אע"ג דקיי"ל [14] כרב באיסורי היינו לגבי שמואל אבל הכא ר' יוחנן דקי"ל כוותיה לגבי רב קאי כשמואל ובריתא דאוכף נמי קיימא כשמואל אמאי דמשני כאן לחממה כאן לצנה[15] ומתני' דאין סכין ומפרכסין לבהמה דמייתי לקמן נמי פליגא אדרב כדפירש בקונטרס: **מאי לאו בגדולים ומשום תענוג.** ומ"ת ומאי קושיא דילמא הכא מיירי בטרסקל שנתלה מע"ש אבל לתלות בשבת אפי' בחגר אסור ותירץ דדייק[16] מדנקט רה"ר גבי טרסקל טפי משאר דכולהו נמי ברה"ר מיירי אלא נקט רה"ר[16] דבחגר מותר בכל ענין:

כגון

גמ' אמר שמואל [1]והוא שקשורה לו מע"ש אמר רב נחמן מתני' נמי דיקא דקתני [2]אין החמור יוצא במרדעת בזמן שאינה קשורה לו היכי דמי אילימא שאינה קשורה לו בכלל פשיטא דילמא נפלה ליה ואתי לאתויי אלא לאו שאינה קשורה מע"ש מכלל דרישא שקשורה לו מע"ש ש"מ תניא נמי הכי [3]חמור יוצא במרדעת בזמן שקשורה לו מע"ש [4]ולא באוכף אע"פ שקשורה לו מע"ש רבן שמעון בן גמליאל אומר אף באוכף בזמן שקשורה לו מע"ש ובלבד שלא יקשור לו מסריכן ובלבד שלא יפשול לו רצועה תחת זנבו בעא מיניה רב אסי בר נתן מר' חייא בר רב אשי מהו ליתן מרדעת על גבי חמור בשבת אמר ליה [5]מותר א"ל וכי מה בין זה לאוכף אישתיק איתיביה [6]אוכף שעל גבי חמור לא יטלטלנה בידו אלא מוליכה ומביאה בחצר והוא נופל מאליו השתא ליטול אמרת לא להניח מיבעיא אמר ליה ר' זירא שבקיה כרביה סבירא ליה דאמר רב חייא בר אשי אמר רב תולין [7]טרסקל לבהמה בשבת וקל וחומר למרדעת ומה התם דמשום תענוג שרי הכא דמשום צער לא כל שכן שמואל אמר מרדעת מותר [8]טרסקל אסור אזל ר' חייא בר יוסף אמרה לשמעתא דרב קמיה דשמואל א"ל אי הכי אמר אבא לא ידע במילי דשבתא ולא כלום כי סליק ר' זירא אשכחיה לר' בנימין בר יפת דיתיב וקאמר ליה משמיה דר' יוחנן נותנין מרדעת על גבי חמור בשבת א"ל [9]יישר וכן תרגמה אריוך בבבל [10]אריוך מנו שמואל והא רב נמי אמרה אלא שמעיה דהוה מסיים ביה ואין תולין טרסקל בשבת א"ל יישר וכן תרגמה אריוך בבבל דכולי עלמא מיהת מרדעת מותר מאי שנא מאוכף שאני התם דאפשר דנפיל ממילא רב פפא אמר כאן לחממה כאן לצנה לחממה אית לה צערא לצנה לית לה צערא והיינו דאמרי אינשי חמרא אפי' בתקופת תמוז קרירא לה מיתיבי [11]לא יצא הסום בזנב שועל ולא [12]בזהרורית שבין עיניו [13]לא יצא הזב בכים שלו ולא עזים בכים שבדדיהן ולא פרה בחסום שבפיה ולא סייחים בטרסקלין שבפיהם לרה"ר ולא בהמה בסנדל שברגליה ולא בקמיע אע"פ שהוא מומחה וזו חומר בבהמה מבאדם אבל יוצא הוא באגד שעל גבי המכה [14]ובקשישין שעל גבי השבר ובשיליא המדולדלת בה [15]ופוקקין לה זוג בצוארה ומטיילת עמו בחצר קתני מיהת ולא סייחין בטרסקלים שבפיהם לרה"ר לרה"ר הוא דלא הא בחצר שפיר דמי מאי לאו בגדולים ומשום תענוג לא [16]בקטנים ומשום צער דיקא נמי דקתני

דומיא

מוסף תוספות

א. דלא גלי מאתמול שיהא צריכה לכך שיהא לה למלבוש. רש"י לקמן נד: ב. או לחינגא. הגהות מהרי. ג. כדתנן. תוס' הרא"ש. ד. ואין אסורין איסור הנאה. תוס' הרא"ש. ה. בתוכן יין. תוס' הרא"ש. ו. והך סיפא מרישא שמענין ליה. תוס' הרא"ש. ז. נמי. תוס' הרא"ש. ח. גופא. ריטב"א. ט. ליתני חמור יוצא במרדעת ותו לא. תוס' הרא"ש. י. כדתנן ונמשכין בשיר. תוס' הרא"ש. יא. כדפרישית לעיל גבי לא תצא בו לרשות הרבים (עי' תוד"ה והא קשקורה). תוס' הרא"ש. יב. אלא ודאי לא שייך האי טעמא אלא כשמוליכה לרשות הרבים. תוס' הרא"ש. יג. דכל שאסרו חכמים לצאת בו ברשות הרבים אסור לצאת בו לחצר. תוס' הרא"ש. יד. ולא איפריק אליבא דרב. פסקי הרא"ש סימן ג'. טו. משנה יתירא וכו' דקתני ולא בטרסקל לרשות הרבים. תוס' הרא"ש. טז. למידק. תוס' הרא"ש.

רבינו חננאל

מע"ש, וקיי"ל כוותיה, ומתניתא מסייעא ליה. **נתינת** מרדעת ע"ג חמור [בשבת] דברי הכל מותר לדחות צער בהמה. לתלות קרצטל בפיה משום תענוג הוא, ור' יוחנן ושמואל אסרי וכן הלכה. והני מילי בבהמות גדולות דמשום תענוג, אבל קטנים דמשום צערא הוא, ברה"ר אסורין לצאת הסייחין בקרצטלין שבפיהם אבל בחצר שרי. **מסורכו.** פי' חגורו. **תניא** יוצא אדם באגד שעל גבי (בהמה) [המכה] ובקשישין.

מוסף רש"י

יישר. יפה אמרת (לקמן סג:) **שפיר קאמרת** (פסחים נג: חולין עה:). **אריוך.** לשון מלך כמו גור אריה יהודה, להכי קרי ליה לשמואל אריוך דקי"ל הלכה כשמואל בדינא, כי היכי דדינא דמלכותא דינא (מנחות לח:) **לו** על שם אריוך מלך אלסר (בראשית יד) **דהלכתא** כוותיה בדינא (חולין עו:). **ומטיילת עמו בחצר.** דליכא מראית העין (לקמן סד:).

רב נסים גאון

ראיתי פירוש להרבה מן החכמים, מחט נקובה שנגמרה מלאכתה אם ניטל עוקצה טהורה, עוקצה התובא שלה שהוא פי המחט, או חרירה הוא מקום הנקב, כבר אין לה תקנה ויצאה מתורת כלי ונתאישו הבעלים ממנה. ולפיכך שנינו בה טהורה כי מעת שניטל עוקצה או חריר אדם זורקה לבין הגרוטאות ונתאיש ממנה מלעשותה כלי וטהורה היא. ואם היתה מחט שאינה נקובה ויש לה עוקץ וכבר שיפה אותה ומירקה ואע"פ שעדיין לא נקבה מפני שהיא ראויה ליטול בה את הקרץ הרי היא כתורת כלי וטמאה כמו הנקובה. לפי שהנקובה ראויה לתפירה והיא ראויה להוציא בה את הקרץ. וזו וזו שוין בתורת טומאה כמו שאמרו אבל לענין טומאה דא ודא אחת היא. וכדומה לו אמרו בתוספתא [ב"ק דכלים פי"א] ואם מתחילה עשאו לכך אפילו פחות מיכן טמא. ובגסטרא אמרו [מס' כלים פ"ב מ"ג] אי זו היא גסטרא כל שניטלו אזניה, ואמרו בתוספתא [ב"ק דכלים פ"ג] ואם מתחלה עשאה בלא אזנים נידונית כחבית. ואשר אמרו בין נקובה ובין שאינה נקובה מותר לטלטלה בשבת, ולא אמרו נקובה אלא לענין טומאה בלבד הוא דתירגם אביי אליבא דרבה בגלומי, והוא ברזל חתוך שראויה להעשות מחט, והואיל ויש לומר שאם ירצה בעלה לעשותה כלי יכול הוא לעשות כמו שאמרו זימנין דמימליך עלה ומשוי לה כלי מותר לטלטלה בשבת ונחשוב אותה לענין טלטול כמו הכלים והיא כמו מחט נקובה לענין שבת, אבל לענין טומאה לא והרי היא בחזקת טהורה עד שיגמור מלאכתה ותהיה כלי, כמו שאמרו בתוספתא בסוף בבא קמא דכלים גולמי כלי מתכות הרי הן ככל הכלים אלא שהן טהורין.

כא א ב מיי' פ"ב מהל' שבת הל' י סמג לאוין סה טושע"ע א"ח סי' שה סעיף ז:
כב ג מיי' שם הל' יג טוש"ע שם סעי' ח:
כג ד מיי' שם טוש"ע שם סעיף ט:
כד ה מיי' שם טוש"ע שם סעיף י:
כה ו מיי' שם טוש"ע שם סעיף יא:
כו ז שם סעיף י:

לעזי רש"י

פייטר"ל. סמלון (רתמת- חזה). **פושל"א.** רתמת-זנב. **אישקליט"ש** [**אישקיליט"א**]. זוג (פעמון יד). **בטדי"ל** [**בטיי"ל**]. ענבל (לשון הפעמון).